

تقریر درس خارج فقه نظام خانواده آیت الله اراکی دامت برکاته

مقرر	حجت الاسلام محمدعلی زحمت کش	جلسه	۱۷	تاریخ	۱۴۰۰/۱۱/۲۸
عنوان ۱	فصل اول: کلیات احکام ازدواج				
عنوان ۲	مطلب پنجم: شروط وجوب نکاح یا انکاح				
عنوان ۳	شرط کفویت				
عنوان ۴	اموری که موجب سلب کفویت می شود				
عنوان ۵	کفر				
عنوان ۶	ازدواج با مخالف مذهب				

گفتیم بحث ازدواج با مسلمان غیر امامی را در چهار مطلب بیان می کنیم. مطلب اول، در اصل جواز ازدواج با مسلمان مخالف مذهب بود که روایت آن را نیز خواندیم؛ از جمله:

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: «لَا يَتَزَوَّجُ الْمُؤْمِنُ النَّاصِبَةَ الْمَعْرُوفَةَ بِذَلِكَ»؛^۱

از نظر سند، درباره جمیل بن صالح حرف وجود دارد. اما سند روایت دوم از همین باب، صحیح است:

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رَبِيعٍ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: «قَالَ لَهُ الْفَضِيلُ: أَرَوْجُ النَّاصِبَ؟ قَالَ لَا وَلَا كَرَامَةً؛ قُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَقُولُ لَكَ هَذَا وَلَوْ جَاعَنِي بَيْتٌ مَلَأَنَ دَرَاهِمَ مَا فَعَلْتُ»؛^۲

و نیز روایت صحیحۀ عبد الله بن سنان:

«سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ النَّاصِبِ الَّذِي قَدْ عُرِفَ نَصْبُهُ وَعَلَوْتُهُ هَلْ يُزَوَّجُهُ الْمُؤْمِنُ وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى رَدِّهِ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ بِرَدِّهِ قَالَ لَا يَتَزَوَّجُ الْمُؤْمِنُ النَّاصِبَةَ وَلَا يَتَزَوَّجُ النَّاصِبُ الْمُؤْمِنَةَ وَلَا يَتَزَوَّجُ الْمُسْتَضْعَفُ مُؤْمِنَةً»؛^۳

۱. وسائل الشيعة؛ کتاب النکاح، ابواب ما یحرم بالکفر، باب ۱۰، ح ۱.

۲. همان؛ ح ۲.

۳. همان؛ ح ۳.

مطلب دوم این است که ازدواج با ناصبی و خارجی جایز نیست؛ ناصبی ای که اعلان نصب کند؛ اما ازدواج با کسی که در نفسش ناصبی است اما دشمنی خودش را با اهل بیت اعلان نکرده و عملاً موضع نمی گیرد، اشکال ندارد. بنابراین مطلب سوم این است که ازدواج با ناصبی که اعلان نصب نکند، اشکال ندارد؛ به چند نمونه از روایاتی که بر جواز ازدواج با ناصبی که اعلان بر نصب نکند دلالت دارد اشاره می کنیم:

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: كَانَتْ تَخْتَهُ امْرَأَةً مِنْ ثَقِيفٍ وَلَهُ مِنْهَا وَلَدٌ يُقَالُ لَهُ إِبرَاهِيمُ فَدَخَلَتْ عَلَيْهَا مَوْلَاةٌ لَثَقِيفٍ فَقَالَتْ لَهَا: مَنْ زَوْجُكَ هَذَا؟ قَالَتْ: مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ. قَالَتْ: فَإِنَّ لِدَلِكِ أَصْحَابًا بِالْكُوفَةِ قَوْمًا يَشْتُمُونَ السَّلَفَ وَيَقُولُونَ وَيَقُولُونَ: قَالَ: فَخَلَّى سَبِيلَهَا؛^۱

در روایت دیگر از زراره چنین آمده است:

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: «دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام. فَقَالَ: إِنَّ امْرَأَتَكَ الشَّيْئَانِيَّةَ خَارِجِيَّةٌ تَشْتُمُ عَلَيْنَا عليه السلام فَإِنْ سَرَكَ أَنْ أَسْمِعَكَ ذَلِكَ مِنْهَا أَسْمَعُكَ؛ قَالَ: نَعَمْ؛ قَالَ: فَإِذَا كَانَ حِينَ تُرِيدُ أَنْ تَخْرُجَ كَمَا كُنْتَ تَخْرُجُ فَعُدْ فَامُكُنْ فِي جَانِبِ الثَّارِ؛ قَالَ: فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِ، كَمَنْ فِي جَانِبِ الثَّارِ وَجَاءَ الرَّجُلُ فَكَلَّمَهَا، فَتَبَيَّنَ مِنْهَا ذَلِكَ، فَخَلَّى سَبِيلَهَا وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ»^۲؛

در این دو روایت، هنگامی که نصب و عداوت همسر حضرت، علنی شد و آن را بیان کرد، حضرت آنها را طلاق دارد. این روایت نیز این مطلب را تأیید می کند که اگر اعلان نصب نکند، ازدواج با او جایز است اما وقتی اعلان نصب کرد، دیگر جایز نیست؛ خود اعلان نصب، موضوعیت دارد و طریق نیست. همین مضمون در روایت صحیح دیگری نیز آمده است:

«عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيَنَ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَعَلَيْهِ مِلْحَفَةٌ حَمْرَاءُ؛ فَقَالَ: إِنَّ الثَّقَفِيَّةَ أَكْرَهْتَنِي عَلَى لُبْسِهَا وَأَنَا أَحِبُّهَا - إِلَى أَنْ قَالَ - ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ وَقَدْ طَلَّقَهَا؛ فَقَالَ: سَمِعْتُهَا تَبْرَأُ مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام؛ فَلَمْ يَسْغِنِي أَنْ أُمْسِكَهَا وَهِيَ تَبْرَأُ مِنْهُ»؛

همچنین مرسله ای جارود که مضمونش مطابق با روایات دیگر است:

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي حَدِيثٍ: «أَنَّهُ كَانَ لَهُ امْرَأَةٌ يُقَالُ لَهَا أُمُّ عَلِيٍّ وَكَانَتْ تَرَى رَأْيَ الْخَوَارِجِ؛ قَالَ: فَأَذَرْتُهَا لَيْلَةً إِلَى الصُّبْحِ أَنْ تَرْجِعَ عَنْ رَأْيِهَا وَتَوَلَّى أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام؛ فَأَمْتَنَعَتْ عَلَيَّ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ طَلَّقْتُهَا»^۳؛

و صلّی الله علی محمد و آله الطاهرين

۱. همان؛ ح ۶.

۲. همان؛ ح ۷.

۳. همان؛ ح ۸.

۴. همان؛ ح ۳.